

ชื่อหนังสือพิมพ์ ไทยนิวส์	วันที่ 13 ก.ค. 2558	ปีที่ 45	ฉบับที่ 16354	หน้า 5
-------------------------------------	-------------------------------	--------------------	-------------------------	------------------

มรดกกล้วยงา

กบกินเดือน กบกินดาว (2)

ศาสนาพราหมณ์ เมื่อเผยแพร่เข้าสู่ชนชาติไท เรื่องราวโดยละเอียดตามคติของศาสนาพราหมณ์จึงเป็นนิทานเล่าออกสู่พื้นที่แนวกว้างว่า

ครั้งเมื่อเทวดากับเหล่าอสูรร่วมใจกันกวนน้ำอมฤต ครั้งนั้นได้ใช้เกษียรสมุทร(ทะเลน้ำนม)เป็นกระโถน ใช้ภูเขาผืนหนึ่งเป็นไม้พายกวนน้ำอมฤต และให้พญานาคนามว่า “เศษะ” เทพบัลลังก์ของพระพิศณุเอาชนคพันรอบๆ เขามันทะแทนเชือก โดยเหล่าอสูรจับส่วนศีรษะเทวดาจับส่วนหางของพญานาค ช่วยกันดึงให้เขามันทะหมุน เมื่อกวนไปเรื่อย ๆ จนเกิดความร้อนพุ่งขึ้น พระนารายณ์เกรงกับโลกจะทะเล จิ้งอวตารคือกลายร่างเป็นเต่าไปรองรับไว้

เมื่อกวนน้ำอมฤตเสร็จ เหล่าเทวดาคิดว่าหากปล่อยโอกาสให้พวกอสูรซึ่งเป็นศัตรูของเทวดาได้ดื่มน้ำอมฤตแล้วจะเป็นอมตะฆ่าไม่ตาย จึงไปบอกพระนารายณ์ เมื่อทราบดังนั้น พระนารายณ์จึงอวตารเป็นเทพอัปสรที่มีความงดงามมาลวงหลอกเหล่าอสูรให้เกิดความลุ่มหลง งงงงวยลุ่มน้ำอมฤต เป็นโอกาสให้เทวดาพากันรีบดื่มน้ำอมฤต กระนั้นยังมีอสูรตนหนึ่งชื่อ “สุรินทรราหู” มีความเฉลียวฉลาด ได้แปลงกายเป็นเทวดาเร้นกายเข้าไปแฝงตัวร่วมกับเทวดาด้วย

ความนี้ทราบถึงพระอาทิตย์และพระจันทร์จึงนำความไปแจ้งพระนารายณ์ ส่วนพระนารายณ์ทราบดังนั้นจึงขว้างจักราฐไปตัดตัวสุรินทรราหูขาดออกเป็นสองท่อน แต่ด้วยความที่ได้ดื่มน้ำอมฤต สุรินทรราหูจึงไม่ตาย ส่วนบนจึงเป็นพระราหู ส่วนล่างกลายเป็นพระเกตุ เฉพาะราหูรู้สึกผูกใจเจ็บพระอาทิตย์และพระจันทร์จึงผูกอาฆาตคอยจ้องจับสุริยเทพและจันทร์เทพกินทุกครั้งที่มีโอกาส จึงเกิดปรากฏการณ์ “สุริยคราส” และ “จันทร์คราส”

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	13 ก.ค. 2558	45	16354	5

จากแนวคิดของเรื่องนี้ ได้มีวรรณกรรมชาตกรเรื่องหนึ่งชื่อ “จันทมาตชาตกร” หรือ “จันทมาปฐ” เนื้อเรื่องตอนต้น กล่าวว่า สามภรรยาคนหนึ่งมีบุตรชายสองคน คนแรกชื่อสุริยฆาตกะ เพราะเกิดในวันที่มีสุริยุปราคา คนที่สองเกิดในวันที่มีจันทรุปราคา จึงชื่อจันทมาตกะ ลูกชายทั้งสองถูกพ่อแม่ไล่ออกจากบ้านระหกระเหินไป พระอินทร์ส่งสารจึงเนรมิตเป็นงูเห่า กับพังพอนกัดกันให้เห็นต่อหน้า เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตาย อีกฝ่ายหนึ่งก็ไปคาบเอาเปลือกไม้ซึ่งเป็นยามาใส่ให้ฟื้นคืนชีวิต เด็กหนุ่มทั้งสองจึงไปเอาเปลือกไม้ติดตัวไป และเปลือกไม้ดังกล่าวได้ถูกนำไปรักษาบิดาของเจ้าเมืองที่ถูกงูกัดตาย จนทั้งสองได้ตีมีความสุข ชาตกรเรื่องนี้แพร่กระจายไปในกลุ่มไทบางกลุ่ม ซึ่งจดจำเอาไปเล่าต่อ ซึ่งบางถิ่นเล่าปะปนกับเรื่อง “พระยาตากคาก” ที่เกณฑ์สัตว์โลกไปรบกับพญาแถน จึงมีนิทานในบางถิ่นทางภาคอีสานเล่าว่า พระอินทร์ได้เนรมิตเป็นงูเห่ากับพังพอนเหมือนกัน แต่ต้องการยาพิษจึงตั้งใจให้ภริยาของพระเอกนำยาออกฝังในคืนเดือนเพ็ญ พระอินทร์ใช้ให้พระจันทร์ขโมยยาไปในคืนนั้น พระเอกจึงเกณฑ์สัตว์ต่าง ๆ ขึ้นไปรบกับพระจันทร์เพื่อชิงยาคืน สุดท้ายได้ไขกบขึ้นไปรบ จึงเป็นเรื่องของกบกินเดือน เมื่อเกิดปรากฏการณ์ขึ้น ชาวบ้านจึงโห่ร้อง ตีกละโหลก เคาะกะลา ยิงปืน เพื่อช่วยกบรบกับเดือน

เรื่องทำนองเดียวกันนี้ เฉพาะชาวล้านนาแล้ว เมื่อเห็นเหตุการณ์ดังกล่าว จะตีเกราะเคาะไม้ จุดประทัดขับไล่ให้กบหรือราหูตกใจ คลายพระอาทิตย์หรือพระจันทร์ออก และยังเชื่ออีกว่า หากได้เคาะต้นไม้กินผล ต้นไม้นั้นจะมีผลตกตลอดปี

อย่างไรก็ตาม การอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติในลักษณะนี้จะเห็นได้ว่า จากที่เคยอาศัยความเชื่อดั้งเดิม โดยมีกบเป็นสัญลักษณ์ ต่อมาเมื่อพระอินทร์ตามคติพุทธ และเทวนิยายตามคติพราหมณ์ตามมา แสดงให้เห็นร่องรอยแนวคิดตามคติความเชื่อของคนไทส่วนหนึ่งนั่นเอง.

สนั่น ธรรมธิ
สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่